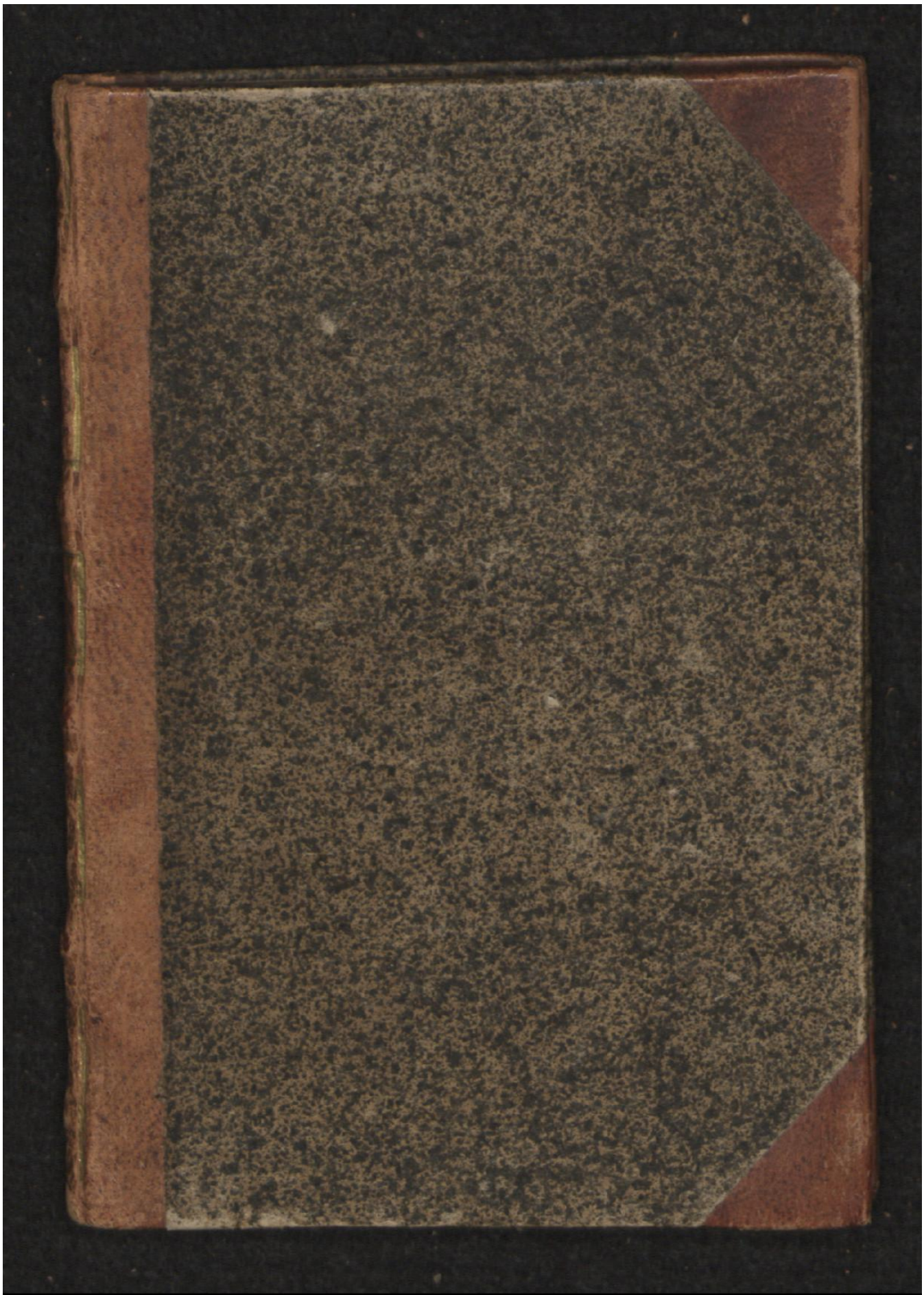

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

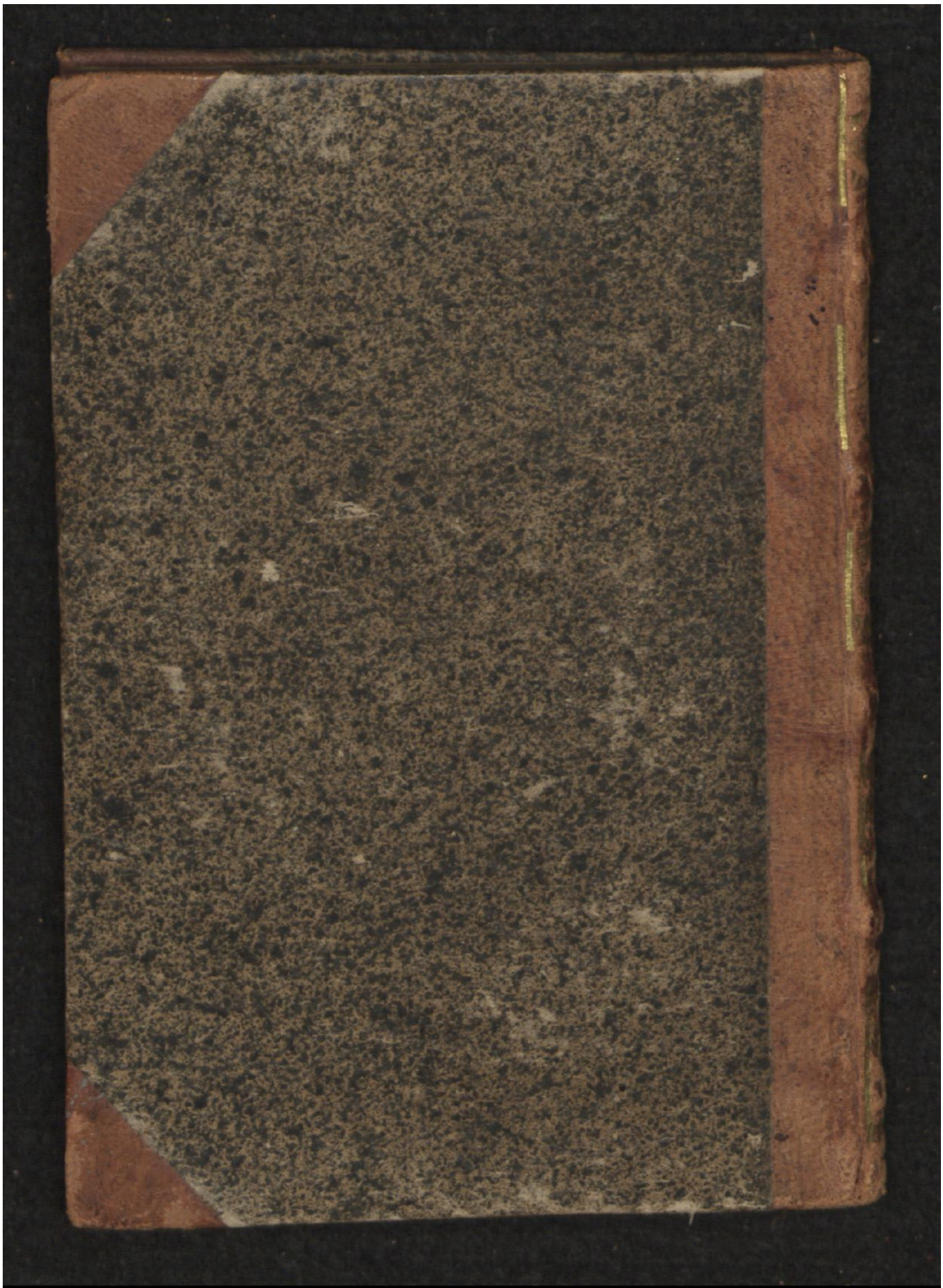

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

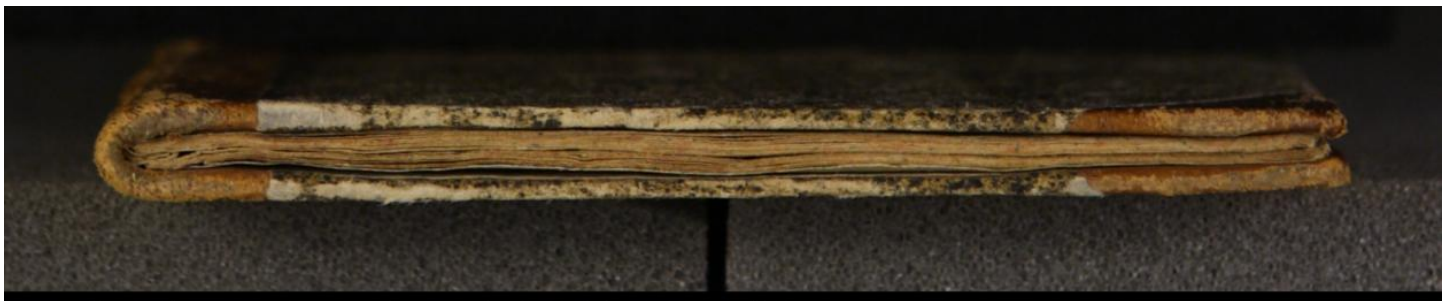

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

DA. Box

~~40 b 80~~

LN 160
ex. 2

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

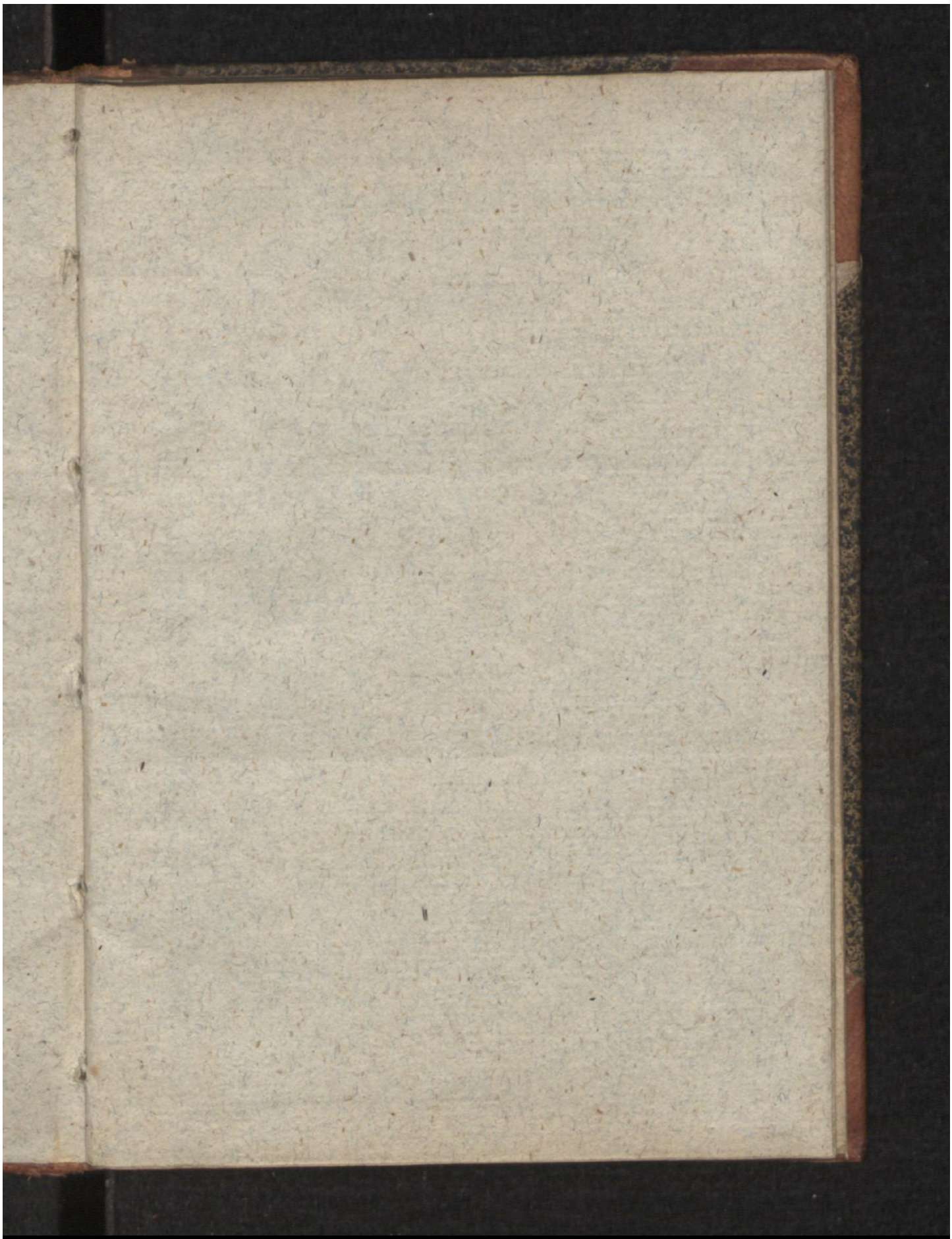

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

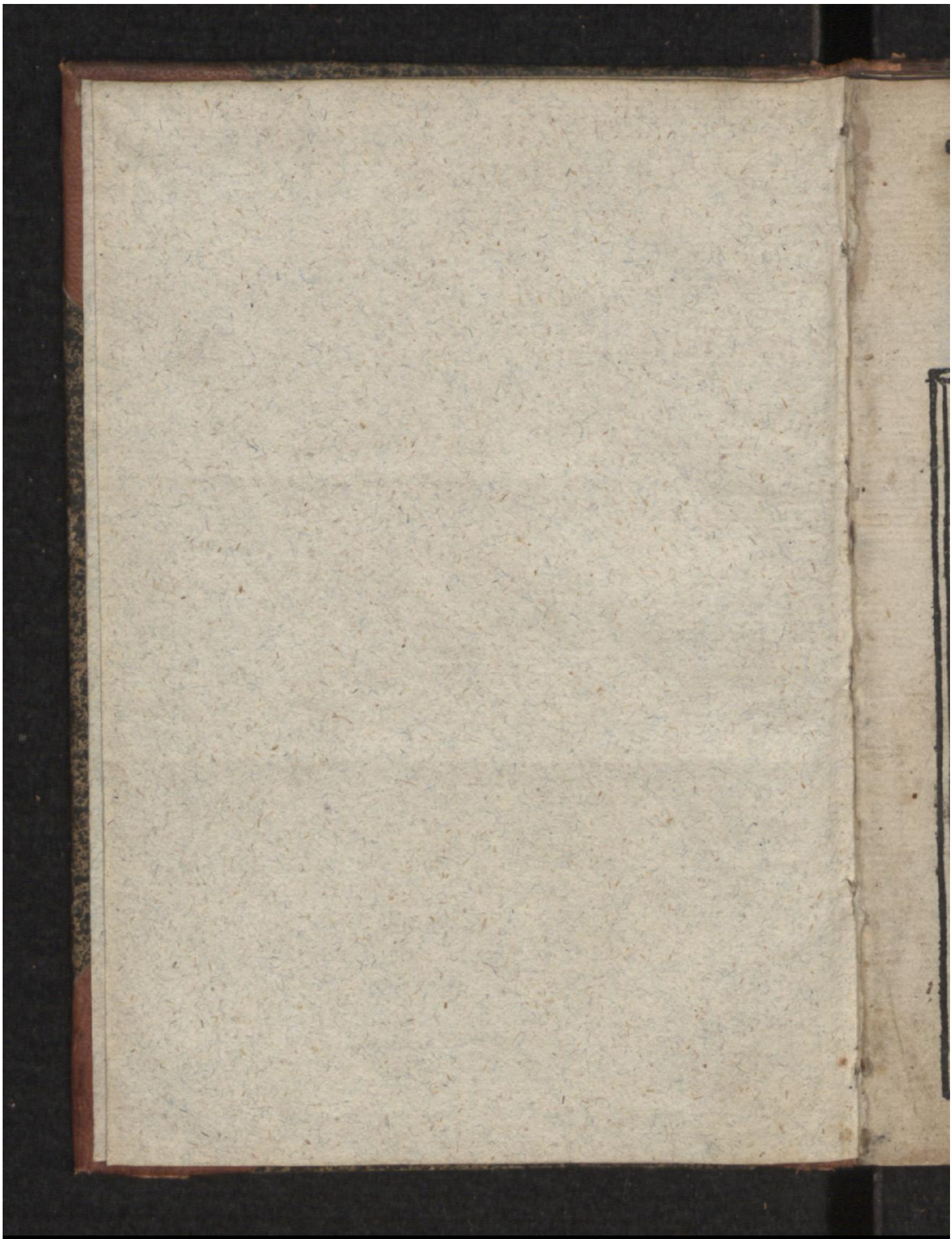

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Om Ecteskalk oc bøxy ath opføde Gud til loff och ere / och deris siele til saligheed

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

DEr Gud alsommectiste
hagde skafft Adam Da
ledde han alle diwr och
alt det som hagde liff
til hannē/i blant huilke
der fantz inted som han
nem vor ligt/Da sagde Gud/det er icke
gaat ath Adam skall vere Ene Jeg skall
gøre hannem en hielperinde som skall al-
tid vare redebon hoss handen ved hannē
Saa kaste han søffn paa Adam/Oc tog
men han soff ith reffben aff hannem och
fyllede steden igen met kød/och skaffte en
qwinde der aff oc ledde hende til hannem
Adā sagde straxs disse ben ere aff mine bē
oc det kød er aff mit kød/Hwn skall kal
liff mandide thi hun er tagē aff sin mand
Gud sagde/ Manden skall forlade fader
oc moder oc bliffue hoss sin hustrw/oc de
skulle vare to i ith kød Disse ere Guds
ord met huilke mandens oc quindens be-
gyndelse beskriffuiss/oc huorledis de kōme
til sammen/Och forthuad sag quinden er

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

skafft/oc huor stor kerlighed der skal vere
i ecteskaff mellem hosbonden oc hustruen

✤ J Anden maade

Naar Gud føger icke ecteskaff til sam
mē/eller icke kalliff der till/oc er der icke
heller hoff/maar det skall ske som en talss=
man och medlere / Da gaar det ille til i
framtidē som det pleger gerne at ske/Det
giffuess oc her till kende i det Ath Adam
fant ingen hustrw før en Gud forsynede
hannē met Eue/ Strax Adam saa hende
da begynte han inderlige ath elske hende/
Oc han kende inuertis visselige hoff sig
selff/at hun skulle vere hans hustrwe For
di skall man lare vnge mennisske/och alle
andre som ville gifftiss Ath de skulle idelt
ge bede Gud aff alt deris hierte Ath han
vil verdis till/at skicke dem ith gaat giff
termaall/Der till raader och kong Salo
mon dem saa sigendis/ Hwss. och rigdom
giffuiss aff faarelderne/ Men en god for=
nymstig hustrw giffuiss all enist aff gud/
Saa vaar Eua giffuen Adam til sin hy=
strue all eniste aff Gud/ Thi er oc ecte=

skaff en megtig stor ting vdi Gudz asyn
En dog ath vnge vfornymstige menniske
(vdi huilke legemens begerelser haffue
offuermact) tage stray huem de fonge le-
gemens løste til/ Oc bede icke Gud om
en god stalbroder som dem kan vere nøt-
telig til liff och siel och Gud behagelig/
Det er icke giort for vden sag och Gudz
euige forsyn At han skickede all eniste mē
niskene til sāmen i ecteskaff/ Oc sagde all
eniste til de andre diur och creatur voxer
oc formerer eder/ Oc leder icke mandkøn
till quindekøn blant dem til hobe Fordi
er der oc inted ecteskaff emellem wskellige
diur och creatur Men han skaffte Adam
en hustrw aff hans eget reffben/ oc ledde
hende til hannem oc gaff dem til hobe/ thi
at Adam begerde hende och gaff sit sam-
tycke fuldkommelige der til/ oc hun desli-
gest at de ville bliffue til hobe

✿ I Tredye maade

Er hustruē skafft faar dē sag/ at hū skal
vere hossbōden til hielp oc trøst i alle ting

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

ferdeliss at hun skall føde børn och oplert dem erlige/Det gøre de en i dag alminde lige/Men siden Adam oc Eue brøde bu= det Da bleff mēniskens begerelse fuld aff synd/Saa at meste parten giffte dem nw mere ath de kunde fuldkomme deriss lege miss løste oc wkyskhed En at de gøre for børn oc forster skyld/eller at de skulle hiel pe oc trøste huer anden i all ting som det vor først skicked aff Gud

✿ I Fierde maade

Dømer ecteskaff i kerlighed/Thi at hosbondēs oc hustruens kerlighed bør at vere alderstørst i blant all kerlighed Thi der staar screffuit Ath manden skall for= lade fader oc moder oc bliffue hoss sin hu strwe/Saa skall oc hustruen forlade fader oc moder oc bliffue hoss sin hosbonde/go= de erlige folk holde deth oc saa en i dagh almindelige

✿ Nw skall huer merke ath der er trēde hōde kerlighed till Den første er Naturlig

Den andē er ecteſkaffuis kerlighed/Den Tredye kallis falſk kerlighed / Som er ath elſke rigdom/penninge/heder/ſtor are eller piger quinder / eller vnge karle och mend vdē ecteſkaff emod Gudz bud/Na turlig kerlighed han er emellem forældrene oc børnene/ mellem ſøſter och brødre och ſlectinge / Den Ecteſkaffuis kerlighed han gaar offuer de andre to/ Oc han brē der ſom ild/ Han begerer ingen ting oc ey helder atſpør nogen ting mere en ſin huſtrwe/ Och huſtruen deſligheſt hoſbondē igen Oc den kerlighed ſiger/ Jeg begerer icke dit guld ſølff eller penninge Oc icke helder det eller det aff dig Den ieg beger dig all eniſte/och inted vden dig

De andre twende kerlighed de begere vel andet en det ſom de ſyneſſ ath elſke Den ecteſkaffuis kerlighed han vil haffue det ſom han elſker

Hagde Adam oc Eue bleffuit i deris wſkyldighed oc icke brødet Gudz bud/da hagde det vered den alder beſte och yper-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

ligſt ting i verden/at bleffuit brudgom el
ler brud / Men den kerlighed er icke nw
ſaa klar och pur/ſom han vaar før/Thi
at hosbonden oc huſtruen begare nw mere
at bruge deris legemis løſte met huer an=
den en da/Der aff kömer det/at ecteſkaff
uis ſtat kan neppelige nw vere ren eller
bliffue faar vden ſynd/ Ecteſkaff ſkeer oc
nw mange ſtedis paa det ath mand ſkall
icke falde i ſtørre ſynd ✿ Der Adam
vor i ſin wſkyldighed/da hagde det verck
hannem gantſke lath ath forvaret ſin iom
frudom och leffuit i kyſkhed / Men nw i
denne verdens tid / Da er det neppelige
mueligt at nogen kan leffue i iomfrudom
eller kyſkelige vden Gudz beſynderlige
Naade Fordi haffuer Huerken Gudz ſøn
vaar Here Jheſus Chriſtus budet men=
niſkene ath leffue i Jomfrudom/Och ey
helder nogen aff hans hellige Apoſtle eller
Euangeliſter Och ey helder nogre andre
gode helgene ſom paa den tid predicke=
de her i verden efftter hannem / Men de

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

prisede och loffuede Jomfrudom ganske meget Oc loffuede dem gud och stor løn oc glede i hiemmerige som hannem kunde holde oc leffue erlige oc kyskelige Huo som kan icke holde hannē men haffuer begerelser til legemens løste Han giffte sig/ Thi det er bedre ath giffte sig en ath brendis heer oc siden i heluedis pine/ Dog er kyskhed fast bedre om nogen hender ath faa den gaffue aff Gudz besynderlige naade Doctores i den hellige scrifft optenckte trende merkelige gode ting om ecteskaff meth huilke de ville foruare at legemens begerelse skulle icke vere dødeligh synd i ecteskaff Først fordi ath Ecteskaff regnedis da aff dem blant Sacramentene/ och Sacramente er en hellig tingis tegen/ som er aandelig hellig och euindelig/ Ligeruis som det sker met dobē Dobē sō presterne døbe børnene meth/ Han merker dē hellige och euige Gudz naade som indgydis i legemet oc sielē til lige/ paa den sō døbis/ oc renser hannē aff hans opprindelse synd/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

oc gør alting reen/oc Gudz bolig i han-
nem/De aandelige ting ere fast yppermе
re/en vduertis oc legemelige tīg met huil
ke de merkis Ecteskaff kallis aff somme
ith Sacramēte for det er en lignelse effter
den alder helligste och edeligste ting/som
er guddommelig oc mēniskelig nature til-
hobe føyelsse vdi Christo/ som S Pouil
siger Ligeruiss som manden och quinden
ere to/oc de ere to i ith kød Saa er Gud
oc mennisken en Christus/ och Christus
oc kirken ere ith legeme/fordi er och ecte-
skaff ith Sacramente / Ecteskaff er fordi
en god/ oc en stor hellig ting om det hol-
liss tilbørlige / meth huess lignelse Gudh
merkiss/thi at der han vor Gud da bleff
han oc menniske/Oc der han vor i hiem
melen da bode han oc i menniske/oc vaar
i dem/ saa skulle oc de som ere i ecteskaff
leffue effter hans exempel

❖ Her skulle alle acte och merke huor
mægtig en stor hellig ting ecteskaff er/
Først Gud til loff oc ere som det haffuer

ſkicket/oc ſammeledis ath Jheſus Chriſtus voꝛ frelſere ville oc anamme mandꝰ her i verden aff Jomfrw Maria ſom oc voꝛ i ecteſkaff met Joſep och bleff allige-uel en klar ren Jomfrw/Dch ath Gud alſommectiſte haffuer giffuit menniſken dette ſtoꝛe pꝛeuilegium ecteſkaff/paa det ath deris legemelige begerelſer ſkulle icke aldelis vere dødeligh ſynd thi de kunde icke altingis vdſløckis i dem/Dc de eꝛe dødelige ſynder ſaa tit ſom de ſke vden ecteſkaff Foꝛdi ſkulle de ſom ere i ecteſkaff offueruege deris ecteſkaffuis ſtoꝛe verdighed/oc hedꝛe det Huſtruen ſkal gøꝛe hoſbonden tilbøꝛlig veluillig tieniſte meth kerligheed/Dc hoſbonden ſkall gøꝛe hende deſligheſt igen/De ſkulle oc acte oc beſinde ath de icke bꝛuge deris legeme vbequemmelige/foꝛ deris onde vbequēmelige begerelſer ſkyld/Den andē gode ting ſom er i ecteſkaff det er ath Ecteſkaff kalliſſ troens bond/Thi ath troen er ith fundamente och den ypperſte ting i ecteſkaffuit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Tht ath den ene loffuer oc giffuer ſig den anden/oc forlade alle andre ting/Och de ſom ere bebundne ſammen i ecteſkaff de haffue luct alle andre dege till for deris legemis begerelſer/ Saa ath huer bør ſiden ath lade ſig nøye met ſin egen huſtrwe oc icke beuare ſig met nogen anden qwinde ✿ Huſtrwen ſkal icke heller beuare ſig met nogen anden mand ſaa lenge han leffuer Gud alſomectiſte haffuer tilladet aff ſin naade/ath de ſom ere til ſammen i ecteſkaff mwe haffue legemelig velløſt til hobe / En dog ath huſtruen haffuer icke hob til at føde børn/dog met ſaa ſkeell at det ſkeer erlige/at de icke bruge deris løſte wbequemmelige ſammen ſom beeſt / Her maatte nogen ſpørge at/ Huad ord mand ſkall bruge nor nogen vill giffties / Denne ting ſker mw ſaa mangfoldelige oc atſkyllelige i alle land Ath mand ved icke ſkøt huad mand ſkall ſware her til/Det er oc til fare ath ſkulle mand rettelige randſage effter de rette ord ſom der burde at brugis

till/Da vaare der mange ecteſkaff till/ſõ icke met rette vaare ecteſkaff Hen dog er ecteſkaff alder meſt i det ath de ſamtøcke huer andre/met hierted / O huor mange ecteſkaff ſkeer der nw alle vegne i verden for vden de rette ord ſom der burde til/ſer delis der ſom mange trweſſ oc nødis till aff fader oc moder for gotz och penninge ſkyld ath de ſkulle tage den til ecte ſom de aldrig hagde hw hierte vilge eller ſynd til Oc mange twingis oc til met mact och velde at tage den ſõ de gide huerken høre eller ſeeth/Oc ſaadanne leffue ſiden meſte parten till hobe i had oc kiff/ſorg oc drø= welſe/oc haffue lidẽ glede oc løſt til ſam= mẽ i alle deris dage/deriſſ ſiele til ſtor ſka de/Det ſker nw ſaa almẽdelige at det gø= ris icke behoff der om at ſcriffue Hẽ ieg befaler Gud det vnder hueſſ dom alle løn lige ting ere/Beder for di Gud altid Ath han vill verdis til ath giffue alle mẽniſke ſom gifftis ville/naade til at bede om den ſom dem kan vere nøttelig tĩ liff och ſiel

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Disse ord pleger mand mange stedz mest at bruge naar mand gør gifftermaall ieg giffuer din min tro Somme stede sige de Jeg er din/ oc dw est min/ Somme mene ath det er icke nock ath sige saa Jeg tager dig til min hustrw/ Eller ieg vil tage dig til min hustrwe / Eller ath mand siger ieg vil lessue oc dø met dig eller met andre saadanne ord Jeg ville dog helst dømme oc sige effter den hw oc menig som de personer haffue i hierted til huer anden naar de giffuis till sammen/ Fordi at det skeer tith ath en giffuer en sin tro hemmelige/ De tager oc siden en anden lønlige/ eller och obenbarlige / som mand en nw offte maa baade høre oc see ath det gaar och saa til mange stede Jeg ved dog icke om det er alt sandingen som der om sigis oc scriffuis i atskillelige land oc rige Thi tøckis mig ath det vaare ith gaat raad ath forelderne lærde oc vnderuisse deris børn tilforn Ath de icke blwedis ved ath bede dem ath de ville hielpe dem til giff-

termaall / naar de ſelffue begerde tnduer=
tis ath gifftiſſ Fordi at lige ſom daatter
eller ſøn blweſſ icke ved ath bede deris
foreldre om kleder hwſſ gotz oc anden ſa=
adan ting / ſom ſnarlige ſlidis / fortheris
och forgaa Saa ſkulle de icke helder bly=
eſſ ved ath bede om den ting ſom dem
ſelff ligger faſt mere och ſtørre mact paa
baade till liff oc ſiel / ſom er om den per=
ſone ſom de gerne ville haffue / oc actede
at leffue oc dø meth i ecteſkaff Saa gior
de Sampſon / Der han ſaa i en ſtad en
deyligh ſtor høy pige ſom hannem vel be
hagde Da gik han ſtray til bage igen til
ſine foreldre och ſagde til dem Jeg ſaa en
deylig høy pige i den ſtad / och ieg er kar
ath hende / thi beder ieg eder ati fly mig
hende til min huſtrwe / och de giorde och
ſaa / alligeuel ath de hagde icke acted ath
giffte hannem da Foreldre ſkulle och lare
oc vnderuiſe deriſſ børn ath de ſkulle icke
giffue dem bort vdē deriſſ samtycke ia oc
minde huerken lønlige eller obenbarlige /

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Men der er dog mange forældre diss vær saa haarde mod deriss børn/ och kwe och true dem saa wskellige at de thaare huerken tale oc mele eller sige dem deris bysk eller vilge eller bede om det som deris natture storlige begerer/ Och forelderne lade dem opwoxe fast til alder (och lade dem lenge gaa offuer deris tid som de gerne gifftis ville(po det at de kunde faa diss rigere giffermaall til dem/oc for andre sager skyld som de selffue best vide En dog ath giffermaall burde icke ath ske for rigdom gotz/eller penninge skyld/ Och der offuer komme mange Jomfruer piger oc møer i fald/och i stor wanære oc skendsel for deris forældris forsømelse skyld / som motte vel lenge tilforn bleffuit erlige giffte / om de motte fonget den som de begerede før at haffue meth are/en dog de torde det icke sige till fader eller moder saar onde ord trw och hugh skyld

❧ Den Tredye gode ting som er i ecteskaff/Det er den fruct som kommer aff

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

ecteſkaff (ſom er bøyn) Det er den merke
ligſte oc ypperligſte ting for huilken ecte-
ſkaff bør meſt ath ſke/ Och doctores ſige
at den fruct aarſager ſynden/ Det er dog
icke nock at fonge bøyn i ecteſkaff/ Uden
de oc erlige oc tuctelige opfødis Gud til
loff oc are/ ath laris oc vnderuiſis huor-
ledis de ſkulle ſkellige leffue oc omgongis
met andre menniſke / Ellers vore det alt
enff met Hegninge oc criſtne/ Thi ath de
føde bøyn ſaa vel ſom criſtne i ecteſkaff/
En dog diſſ var at de icke lare dem huor
ledis de ſkulle loffue och are Gud deris
ſkabere oc frelſere

❧ Der ere oc mange ſom all criſte be-
gere ath haffue bøyn paa det at de kunde
faa arffuinge til deris gotz och penninge/
Och ſomme ath de kunde haffue løſt och
glede aff dem/ Men de acte inted eller oc
en føye ting ath Gud kunde ſke loff eller
are aff dem / ſom dem burde aldermeſt at
gøre/ Oc tencke oc beſinde ath Gud hag
de giffuit dem ſamme bøyn/ paa det at de

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

skulle erlige opføde tucte oc lære dem ath
elske Gud deris skabere och frelsere offuer
all ting / och deris ieffn cristen som dem
selffue / oc leffue cristelige mod alle effter
Gudz bud och vilge
✿ Der er oc mange forældre (diss var)
sō icke selffue vide Gudz bud ord / huor-
ledis skulle de da kende deris børn dem /
eller lære dem erlige oc skellige ath leffue
mod Gud oc deriss ieffn cristne sō Gud
haffuer budet dem / Der haffuer vared
stor brøst mange stedis diss ver / her til da
gis blant Bisperne oc sogne prester / som
burde ath lære deris vnder sotte oc sogne
folk Gudz budord oc den hellige tro / Oc
andre saadanne merkelige ting som hør til
deris sielis salighed / Ath de kunde siden
framdelis lære deris børn dem huorledis
de skulle leffue mod Gud oc menniskem /
Hwo dem icke vide eller kunde / de lære
dem en nw oc spørge dem faare aff dem
som dem vide Thi at den alsommectiste
Gud vill haffue strengt regenskaff paa

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

den yderst domme dag aff alle menniske huorledis de haffue opfødt och lært deris børn ath leffue oc tiene Gud/Actet dette vel fordi alle som ere i ecteskaff/ ath i ingeledis forsømme ath erlige opføde oc lare ederss børn at tiene oc frøcte Gud/oc leffue tuctelige oc erlige blant alle cristne menniske/ baade fattige oc rige/ lønlige och obenbarlige

✿ Det er tusinde folt bedre giort en ath i ginge barfødde til Rom eller til Jherusalem til den hellige graff/ eller til Sancte Jacob i compostelle/ eller till nogen anden stor hellig sted eller long pillegrimsreysse/ Thi at der er ingen gerning Gud mere tacknemmelig/Och forelderne mere nøttelig oc børnene mere gaffnlig oc salig til siel oc liff/En ath børnene rettelige lares och tuctelige opfødis/ Thi de bliffue da deris foreldre en reth vey till ath komme til hieminerigis rige/som den haffue erlige opfødt Gud til loff oc are

✿ Ligernis som forelderne kunde forties

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

dem hiemerigis tige paa deris høy/ Saa kunde de oc alder snarist forstiene dem den enige heluedis pine paa dem/ om de fød dem forsømelige och w erlige op/ Vden Gudz frøct oc god lerdom

✿ Forelderne kunde ingen slemmere/ska deligere/ oc whørligere ting gøre mod deris høy/ en ath de fød dem forsømelige op vden twct och are/ Det skeer naar de stede dem til ath lare ath suerge oc bande oc bespotte andre/ oc tale whøffuiske ord/ oc ath quede whøffuiske viser/ Oc leffue effter deris egen onde vilge/ Och giffue dem aarsage til ath bliffue hoffmodige baade i hw oc hierte och desligheſt vduertis met gerningerne/ Det skeer naar forelderne lade dem stray gøre subtilige kaastelige kleder men de ere smaa/ och saa dem hwer oc bonit paa met spang/ knappe/ spēger/ fiedre eller andre saadanne smucke/ Oc binde dem kniffue oc taske paa side/ meth huilke sticke oc andre saadanne wtil høylige ting och hoffmodige kledebone de

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

locke oc drage dem til verdens forfengelighed Oc til stor hoffmodighed/oc til ath elske rigdom/oc stor heder oc ere/Det gør ris icke behoff at lare eller gifue dem aar sage till saadanne sticke met kleder eller anden ting thi ath vor onde nature er alle geuel nock tilbøyelig til synd och ont/och til høfferdighed / ath man thaar icke lare dem det i deris vngdō Thi de lade dem siden tøcke naar de opwoxe/ath de ere bedre en andre menniske fore de ere før saa hoffmodelige kaastelige och kreselige opfødde Gud bedre de forældre det/som saadant gøre oc tilstede / Ath deris børn saa opfødis och laris i deris vngdom / De haffue fast mere omhw for deris børnis arme dødelige legeme/ En saar deris dyrebare kaastelige siele som Gudz søn igen løste fra dieffuelen met sin haarde død oc pine/Oc samme siele skulle met rette leffue ewindelige i hiemmerigis glede/Dem forkaste de offte saa skammelige met deris store forsømelse

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

❧ Tencker her paa i gode foreldre som haffue børn / Och acter den store ewige skade som de kunde faa der aff at de icke opfødis tilbørlige

¶ Forelderne skulle och acte och besinde den store skade / och det megle onde / som der kan ske i blant den menige almwe / Och i blant alle gode christne menniske i framtiden / for de haffue icke erlige opfødt deris børn / Thi ath mange / diss ver / som ere ille opfødde vnder trycke de fattige met mact oc velde / Oc somme gøre mange whørlige skammelige och forbannede slemme gerninger / met hord / mord / forrederi / tyffueri bedrageri / och andre werlige sticke For huilke der fonger oc mange aff dem werlig død / och bliffue hengde / steylde / oc halsshugne / dem selff til skade skendsel och skam / Och deris foreldre til stor blysel sorg oc drøffuelse / Och da angrer dem ath de haffue icke opfødt samme deris børn meth tuct och ere / men de vaare smaa oc gaffue dem icke aff riset naar de

brøde/ Men det er da for sille ath tencke der paa/for de ere da skammelige borte oc døde/oc de side selffue igen met swar sorg oc drøuelse saa lenge de leffue Her om taler Salomon och siger Hwo som spar riset han hader sit barn/Oc huo som elsker sit barn han reffser det idelige/ Mand siger oc almindelige/ At riss gør gaat barn Salomon siger oc saa igen/Er det saa at dw slar dit barn met riss da frelser dw hans siel fra heluede

Fordi er den tredye gode ting i ecteskaff som er at føde børn/ Den alder ypperste oc beste ting der vdi/Om forelderne ville opføde och affue deris bør rettelige och erlige Gud til loff oc ære/Och icke mere elske deris dødelige arme legeme/en deris dyrebare siele som skulle leffue til euig tid i hiēmerige/Saa forlodis oc forelderne for deriss skyld icke all eniste de synder oc vel løst sō de haffue sammē i ecteskaffuit Mē oc alle andre deris synder som de giorde/

Vaare icke den falske skrøbelige/ oc vbequemmelige kerlighed/ som saa yndelige forblinder deris hw hierte och sind ath de mere elske deris børnis liff/ en deris siele oc ville icke straffe den naar de bryde

❧ Der fore kunde forelderne icke snarerre och vissere forwerffue den helffuede/ en paa deris egne børn Naar de forsømme ath lære den rettelige oc erlige op/ oc ath tiene Gud och leffue effter hans budord och vilge Hwad hulpe det och forelderne/ om de en fastede den selffue i hiel/ oc bade och vogede nat oc dag/ och løbe fra en kirke til en anden/ ath høre alle de messer som der huer dag sagdis/ och fore mange pillegrims regser fra ith land til det andet/ Oc lode lese oc siwnge mange vigilyes Eller oc giorde andre saadanne gerninger/ som den tøcte meget gode oc kaffelige ath vere Thi Gud vil icke spørge den der om at i deris dødz time naar de skulle dø/ Oc ey heller paa den yderste domme dag Wen han vill kreffue oc eske

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

deris børnis siele aff dem som han haff-
uer giffuit oc befalet dem/ at opføde lære
och tage vare paa/ Det bewisis klarlige
met Gudz egne ord som der staar Luce
i det xxiii cap / I Iherusalems døtter/
greder icke offuer mig/mē offuer eder selff
ue oc eders børn/De dage skulle komme
at i skulle sige/Salige ere de sō icke fød-
de børn/Oc de bryst som icke gaffue ath
di Huor faare skulle de da saa grede och
vene dem/vden at deris fordømelse kom-
mer/dem da paa halff/ faar deris børnis
skyld som de haffue ille oc forsømelige op
født/Thi ath hagde de icke hafft samme
børn/Da hagde de en sacte bleffuit salige
Sandelige disse/Gudz ord burde met ret
re fast oc inderlige ath leggis paa alle de-
ris hierte som haffue børn/ Ath de kunde
altid baade aarle och silde/Acte ac tencke
paa deris børnis sielis beste oc salighed/
och lære dem ath tiene Gud/oc leffue er-
lige och cristelige meth deris ieffn cristne/
At de fattige børn bleffue icke saa yncke-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

lige forfømede oc ille opfødde som de nw
gøre diss ver mange stede/ Thi ligger fo-
relderne stor mact paa/ ath de idelige och
daglige besinde och acte hwad deris børn
haffue mest behoff paa sielens vegne/ och
siden po legemens vegne Forelderne skul-
le och acte ath deris børn er ith kaasteligt
klenodie oc dyrebar liggende fa som Gud
haffuer giffuit dem/ Oc ath de skulle tage
det vell vare met alsomstørste flit oc god
tilsyn At det icke tagis oc stielis fra dem
aff dieffuelen/ verden/ oc legemed Thi at
Gud vil kreffue samme liggēde fre gant-
ske strengelige aff dem paa den yderste dō
me dag/ Quinderne skulle fordi mest tenc
ke her paa/ Ath de skulle icke da sige Sa
lige ere de som icke fødde børn/ Eller och
Ve mig / ve mig ath ieg saa skammelige
och ille opfødde mine børn vden Gudz
frøct och redsle / och vden twct och ære/
Och lod dem haffue deris egen vilge/
Oc straffede dem icke naar de brøde faar
deris wtuct

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

✤ D huor hellig oc en god ſalig ſtat er ecteſkaff om han holdis reth och tilbørlige / Och det er en ynckelig och arm ſtat om han holdis ilde och wtilbørlige / Ville huert menniſke forꝺi dette acte och beſinde / Da ſkulle der ſomme icke ſaa lettelige giffte dem ſom de gøre / Och tencke en føye ting der paa ath de ville leffue erlige Mange giffte dem nw mere ath de kunde bedriffue deris legemis wbequemmelige løſte / En de gøre ath det ſkall komme Gud til loff och are och deris arme ſiele til ſalighed / Huo ſom kunde dette vel acte Da ſkulle han helder holde ſig i kyſkhed oc Jomfrudom om det vaare hänem mueligt En at han ſkulle giffte ſig Men der er icke mange ſom haffue den gaffue aff deris egen nature Uden Gud giffuer dem beſynderlige naade der til / Thi gøre de gantſke daarlige ſom nøde eller locke deris børn i Nynne cloſter / men de ere ſmaa och vnge / thi de vide icke om Gud vil vnde dem at leffue i Jomfrudom

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Thi ath alle menniſke ere ſkrøbelige och tilbøylige til onth aff deris egen nature/ Vnge mēniſke ſom ere ille opfødde de følge gerne effter legemens løſte/oc acte det ringe ath de det gøre Men Gud ſom ingen ting kan ſkiulis faare ſeer oc acter det gantſke ſtorlige/Oc vil der offuer retferde lige dømme vden de omuēdis oc bedre dem

En ſwm oc beſlvtning her po

✠ Ville alle mend oc qwinder ſom are i ecteſkaff/gøre ret penitētz/ bod oc bedring faar deris ſynder/Oc foruerffue dem miſkundhed oc naade aff Gud/ oc ſiden dø ſalige och faa Gudz rige / Da ſkulle de førſt ſelffue tro ath vaar Herre Jheſus Chriſtus giorde fylleſt for alle deris ſynder oc vill gerne gøre dem ſalige aldelis forgeffuis vden deris egen fortieniſte (det ſkulle de oc lare deris børn) De ſkulle oc legge all deris vind och flit der paa/ aff all deris mact oc formwe At deris børn rettelige opføddis och lerdis till ath tiene

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

oc loffue Gud/Oc ath bede hannem ath
han ville giffue dem det/som dem er nøt
teligst til liff oc siel ✿ Kunde forelderne
icke selffue lære oc vnderuise dem i Gudz
budord oc i anden god lerdom Da skulle
de nyde oc bruge andris hielp der til som
det kunde gøre / Och spare der huerken
kaast eller penninge paa/ Det er fast be-
dre giort / oc mere tacknemeligt for Gud
En ath de stictede altere/ messer kirker el
ler kloster eller anden Gudz tieniste / el-
ler at de lode læse messer psaltere siw psal
mer oc mange Vigilyes/ Thi ath børne-
ne ere de liwss som skulle liwsse deris fo-
reldre her paa iorden men de leffue/ Och
siden i det euige liff for vden ende / Alle
gode cristne menniske som ere skickede i ec
teskaff/ betencker oc acter disse forscreffne
faa ord oc artickle vel / Och opføder och
twcter eders børn erlige Gud till tieniste
Hwilken ske loff oc ere aff alle sine crea-
ture euindelige for vden ende Amen

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

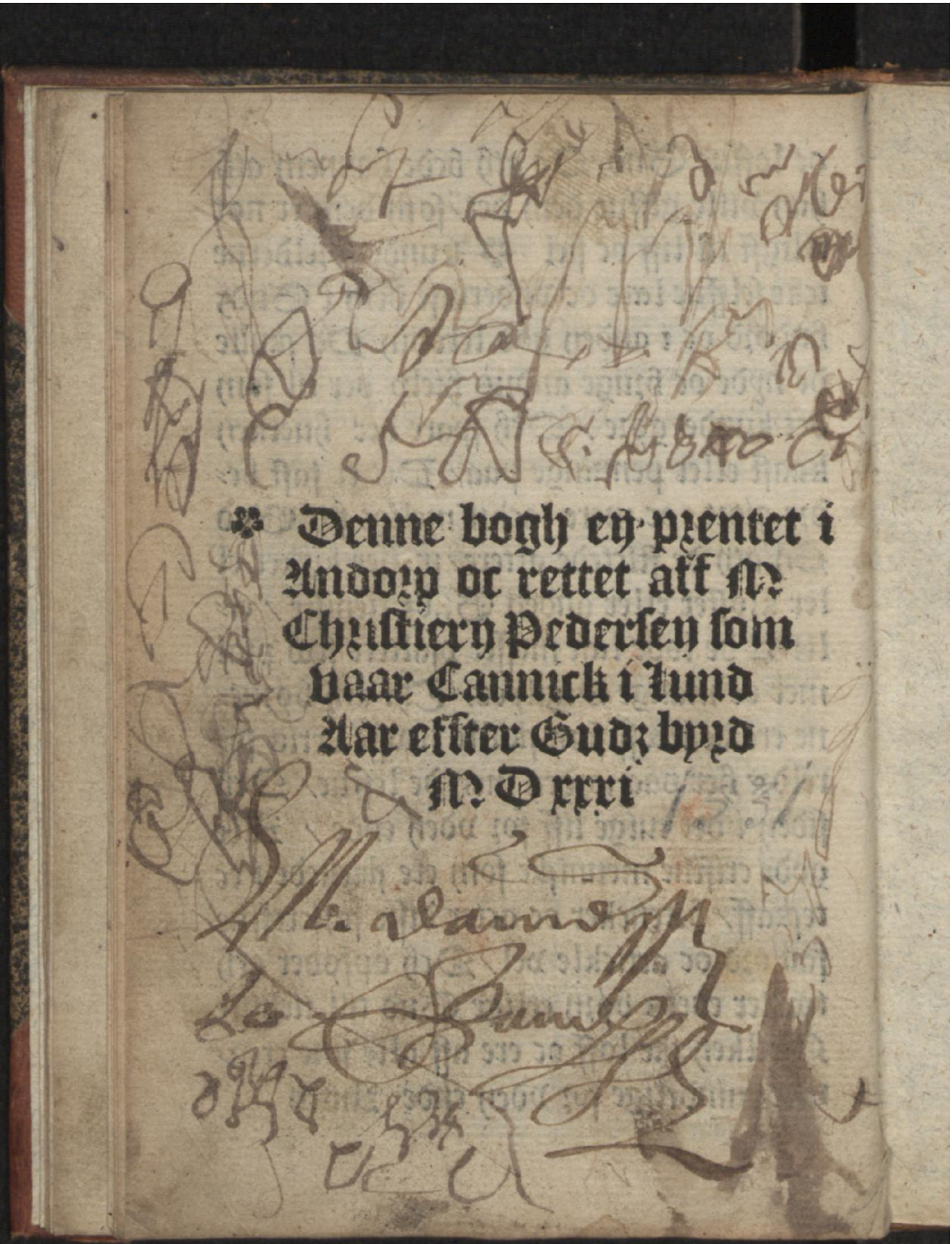
Denne bogh ey prentet i
Andorp oc rettet aff M:
Christiern Pederssen som
vaar Cannick i lund
Aar efftter Gudz byrd
M: D xxxi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

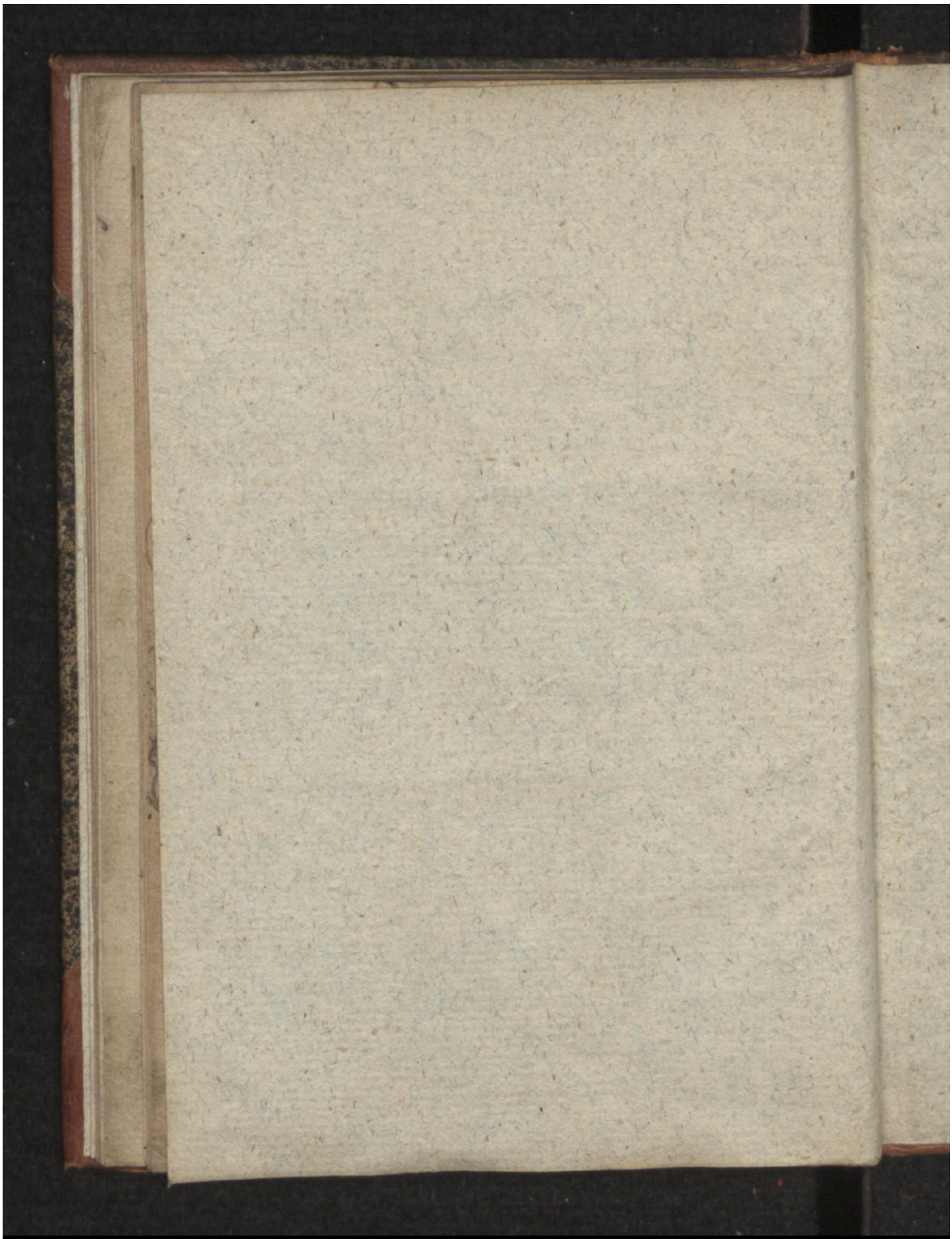

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2

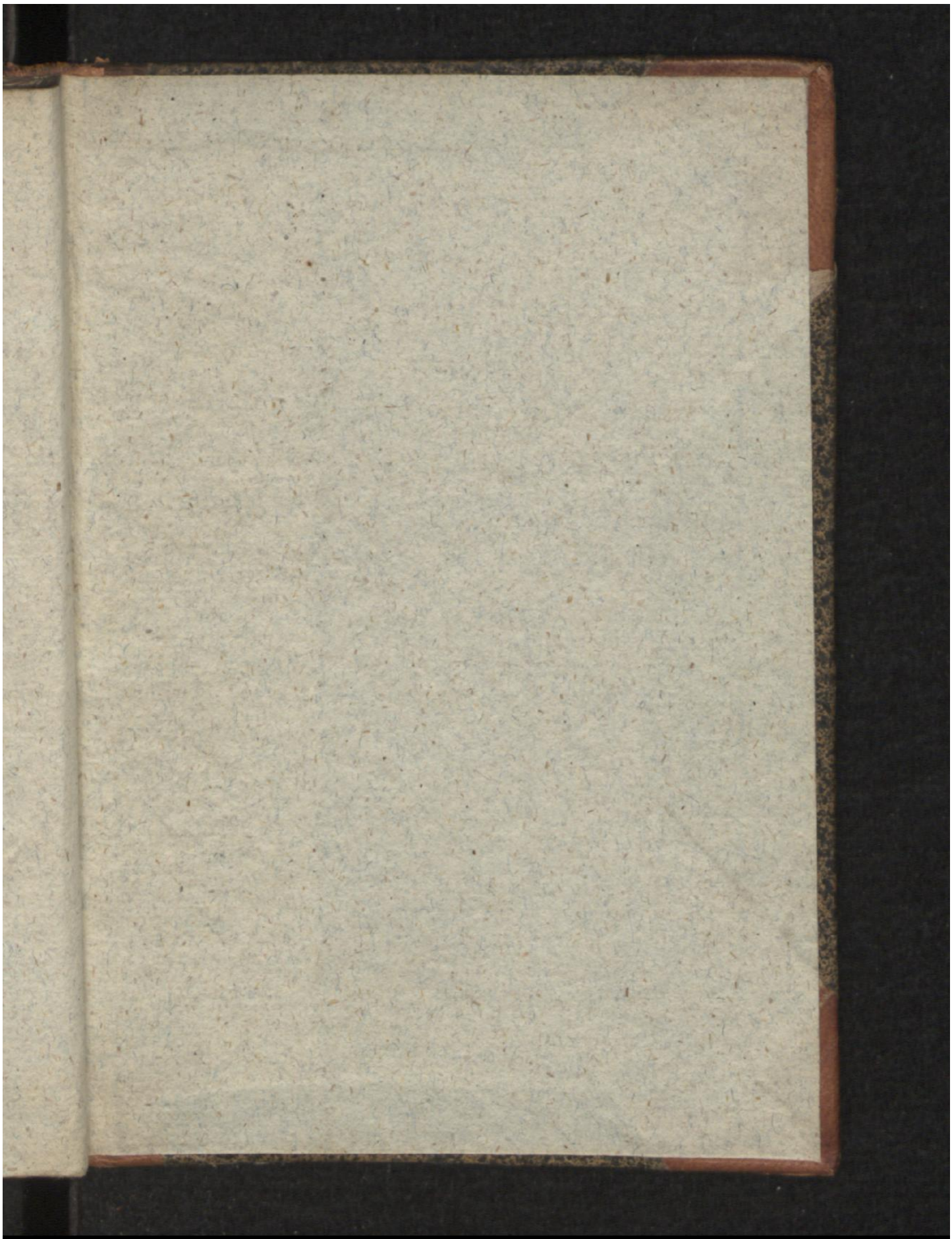

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 160 8° copy 2